

Uvodnik

Jurij Paljk

Najbrž je že prepozno!

Priznam, da je pričujoče pisanje utrujajoče. In žalostno. Dolgočasno, tudi. Ker se bom pri pisanju spet ponavljal, ker bo marsikateri bralec rekel: "Pa saj je o tem že pisal"! Ker bodo drugi rekli: "Glej ga, ne neha! Pa saj zgodbo poznamo, ne?"

Uvodnik je namreč namenjen šoli s slovenskim učnim jezikom, kot se uradno imenuje slovenska šola v Italiji.

Pred dnevi smo prebrali nekaj podatkov o vpisih na Goriškem in o tem, koliko se jih bo z nižje srednje šole vpisalo v višje srednje šole s slovenskim učnim jezikom v Gorici in seveda v Trstu, kamor tudi odhajajo naši dijaki, ki končujejo nižjo srednjo šolo v Gorici in Trstu. Prebrali smo tudi zapis, v katerem sindikalni predstavnik slovenskih šolnikov umirjeno pove, da "sedaj ne bi smeli iskati grešnega kozla", a smo tudi mnenja, da je za iskanje odgovorov, zakaj se polovica otrok, ki končajo slovensko nižjo srednjo šolo v Gorici, vpiše v italijanske višje srednje šole, najbrž že prepozno.

Sam sem že večkrat napisal, da je z leti postalo opazno, kako šibka je postala raven znanja slovenskega jezika naših otrok, kot sem tudi ježno prav pred nekaj meseci na tem mestu napisal, da je velika zmeta določenih krogov, ki so se načrtno oddaljili od binoma jezik-narodna pripadnost, o katerem vse življenje piše naš pisatelj Boris Pahor. Sam jezik ni dovolj.

Na tem mestu sem tudi zahteval in to zahtevo ponovim, izrekel sem jo že velikokrat tudi učiteljem in profesorjem svojih otrok, ki jih v Gorico vozim v šolo s slovenskim učnim jezikom izključno, le, zgolj ter samo zaradi slovenskega jezika, naj učni kader spoštuje tudi nas, ki nam slovenščina pomeni vrednoto in ne samo jezika sporazumevanja, tudi nas, ki nam ni vseeno, kako se slovenščina uči, in niti ne, kdo jo uči, vse nas, ki nam ni vseeno, kakšno identiteto pri učenju v šoli s slovenskim učnim jezikom naši otroci dobivajo. In to govorim kot človek in oče, ki se mu ne more očitati, da je nacionalist, in niti ne, da je nazadnjak, četudi se to z lahkoto pri nas počenja. Tudi vseh mi ni, da moram ta uvodnik o šoli pisati v prvi osebi, a doslej nisem zasledil nobene poglobljene razprave o tem grozljivem podatku, saj ta strašni osip otrok, ki bodo šli na italijansko šolo, zgovorno kriči o tem, da je nekaj hudo narobe z nami in z našo šolo!

Ta strašni molk, v katerega se zavijajo tako šolniki kot starši, se vanj zavijamo vsi, ko gre za to vprašanje, je grozljiv še toliko bolj, če vemo, da nas je ostalo v tem prostoru za prste ene roke, tistih namreč, ki si še upamo zapisati, da bi morala naša šola, šola s slovenskim učnim jezikom, vzgajati otroke tudi v občutku pripadnosti slovenskemu narodu. Da, tudi v primeru, da gre za otroke iz narodnostno mešanih zakonov, kot so moji, da, tudi v primeru, ko gre za otroke italijanskih staršev.

Sem zapisal kaj pregrešnega, ko sem kot eden od dveh, ki sva zadnje mesece pisala o narodni identiteti, zapisal besedo narodna identiteta? Ne, nisem, ker se prekleto dobro zavedam, da je današnja narodna identiteta drugačna od tiste izpred velikih let, a tudi ta bi morala sloneti na občutku pripadnosti narodni manjšini, na ponosu, da je slovenski jezik lep, na ve'denju, da so za slovenski jezik trpeli, celo umirali naši predniki, predvsem pa na spoznanju, da nas kot narodno skupnost najbolj razjeda predvsem to, da nas je sram svoje istovetnosti, da nas je sram biti Slovenci, da nas je sram govoriti slovensko.

foto dpa

Pred sestankom srečanje s predsednikoma krovnih organizacij Minister Žmavc je napovedal spremembo financiranja slovenske manjšine v FJK

Na ponedeljkovi tiskovni konferenci je vlada Republike Slovenije podala obračun enoletnega delovanja v hudih finančnih in gospodarskih pogojih. Ob poročilu predsednice vlade mag. Alenke Bratušek so obračun enoletnega delovanja podali vsi ministri, med temi tudi nov minister za Slovence v zamejstvu in po svetu Gorazd Žmavc.

Minister Žmavc je obnovil delovanje in dosežke Urada za Slovence v prejšnjem letu ter se nato usmeril v predstavitev glavnih izhodišč za prihodnje leto. Poseben poudarek je dal večji pozornosti do mladih in gospodarskih dejavnosti. Pri tem je bila najbolj zanimiva napoved, da bo prišlo do spremembe sistema financiranja, ki poteka na Uradu za Slovence, in do bistvenih novosti glede na preteklo prakso. Minister Žmavc je poudaril, da bo sofinanciranje "selektivnejše in bo usmerjeno na rezultate" projektov in programov. Spremembe v načinu sofinanciranja naj bi se

tikale še posebno slovenske manjšine v Italiji. Kaj to konkretno pomeni, pa ni bilo pojasnjeno in bo znano v prihodnjih mesecih, ko bo objavljen seznam sofinanciranja za leto 2014 in nov razpis za leto 2015, predvidoma oktobra. Druga tema, ki ji je dal minister Žmavc poseben pomen in se tiče Slovencev v FJK in na avstrijskem Koroškem, je oblikovanje skupnih predstavniških teles. Tudi o tem ni bilo več informacij, razen te, da želi Urad povezovati in usklajevati interese zamejcev in možnosti ter odgovornosti Urada v Sloveniji. Za Slovence v zamejstvu, poleg ministra, ki vodi Urad, že sedaj obstaja Svet vlade RS, ki se sestaja dvakrat letno, v Državnem zboru je posebna komisija, izven institucionalnih okvirov pa je delovanje obnovila tudi Slovenska manjšinska koordinacija.

Po tiskovni konferenci se je minister Gorazd Žmavc srečal s predsednikoma SSO in SKGZ, Dragom Štoko in Rudijem Pavšičem. Ker je bilo srečanje namenjeno prihodnosti Tržaške

knjigarne, je ločeno potekal tudi sestanek z upraviteljico TK Ilde Košuta. Iz pogovora je bilo razvidno, da si vlada RS želi prisotnosti slovenske knjigarne v središču Trsta. V prihodnjih tednih pa naj bi se nadaljevalo koordinirano iskanje najboljše

rešitve, kako na novo obuditi knjigarno, saj bo do njenega zaprtja prišlo konec marca. Predsednik SSO Drago Štoka je bil s pogovorom in sklepi zadovoljen predvsem zaradi tega, ker je vlada RS odločno za ohranitev TK. Med pogovorom je tudi izkoristil priložnost, da je opozoril na slično vprašanje Katoliške knjigarne v Gorici. Tudi ta ima prav tako pomembno vlogo kot knjigarna v Trstu, v njej se dogaja veliko kulturnih dogodkov in je tesni povezavi s slovenskimi šolami za nabavo knjig. Pri Katoliški knjigarni se že nekaj let ukvarjajo z rdečimi številkami, a s smotrnim upravljanjem je bila pasiva kolikor toliko omejena. Vsemu temu pa upravitelji goriške Katoliške knjigarne ne bodo mogli več kljubovati, če ne bo prišlo do pomoči. Ne pozabimo namreč, da je Katoliška knjigarna najstarejša trgovina v Gorici in ena pomembnejših točk na goriškem Travniku, ki izpričujejo slovensko prisotnost.

Julijan Čavdek

Praznovanje goriških zavetnikov

Direktor CTV msgr. Dario Vigano je v Kulturnem centru Bratuž govoril o zadnjih treh pontifikatih

3

Bodi človek!

V tokratni številki priloge je mnogo zanimivih zapisov in razmišljanj o temah, s katerimi se človek spopada tudi v postnem času

7
10

Nova knjiga

Tržaški pesnik Marko Kravos prihaja med bralce z novo knjigo Sedem mičnih, jezičnih, junaških

11

GORICA Msgr. Dario Vigano' gost ob praznovanju mestnih zavetnikov

Cerkev je svetloba in gib...

O srednji dogodek ob praznovanju goriških zavetnikov, svetih Hilarija in Tacijana, je bil slovesna jutranja maša v soboto, 15. marca, v stolnici. V nedeljo, 16. marca, pa je bilo popoldne v Kulturnem centru Lojze Bratuž na sporedu predavanje uglednega gosta. Letos je to bil msgr. Dario Edoardo Vigano', leta 1962 rojen duhovnik, ki se je po študiju filozofije in teologije specializiral v komunikacijskih vedah, od lani pa je direktor Vatikanskega televizijskega središča (Centro Televisivo Vaticano - CTV). "On torej skrbi za 'podobo' Svetega sedeža in papeža, kar ni od muh", je dejal stolni župnik Sinuhe Marotta, ki je srečanje vodil in povezoval.

Msgr. Vigano' je postavil pod drobnogled zadnje tri pontifikate na poseben način, in sicer z osebnim razmišljanjem na temo "Ko bi Cerkev bila film". Najprej je zelo priščno pozdravil v dvorani navzočega nadškofa Carla Redaellija, "ki je kot pravnik veliko naredil ne le za milansko Cerkev, ampak sploh za italijansko". Zaupane mu teme se je lotil s krajšim razmislekom o sedanjem trenutku v Cerkvih: označuje ga veliko navdušenje nad pred letom dne izvoljenim svetim očetom, ki pa vernike dosledno priključuje k jasnim odgovornostim, k temu, da bi se vrnili v Božji objem. Frančišek vselej nagovarja duhovnike glede karizme ali ubožstva, in vendar nikakor ne obsoja, temveč spodbuja, "da bi se vrnili v izredni in prečiščujoči odnos z Bogom". S pomočjo misli Janeza Pavla II. iz njegovega apostolskega pisma *Novo Millennium Ineunte* je kot iztočnico postavil trditve, da Cerkev stoji na križpotju: ali ostanemo religija, ki bo še naprej iskala vpliv v družbi in politiki ("V imenu naših pričanj bomo skušali poboljšati svet"...), ali pa si bomo prizadevali, da pride na dan človekost,

ki razodeva Kristusa in v zgodovini nadaljuje svoje delo, da bi spremenila človeka. To je bila že Wojtylova pot, ki pa jo je Bergoglio s svojo neposredno komunikativnostjo še okreplil. Večkrat ponavlja, da moramo "biti drzni", da ne smemo trepetati. "Lahko smo drzni, ker smo kot Cerkev na sebi izkusili zaljubljeni pogled Boga". Druga močna beseda je "prenoviti se", "posebno lep izraz za tiste, ki doživljajo dinamiko Svetega Duha". Ni dovolj delati nekaj "samo zato, ker smo vedno delali tako". Pomembno je prepoznati poti, ki jih nakazuje Duh, in kreniti nanje. Tretji ključni glagol argentinskega papeža je "razlikovati", kaj je in kaj ni v tem trenutku najboljše za Cerkev. Cerkev je klicana, da se odpre; ko se zapre v svoje navade, zbolji; Frančišek je večkrat dejal, da ima raje "poškodovano" Cerkev kot pa tisto, ki je "bolna, ker je bila preveč zaprta".

S temi ključnimi postavkami - ki

litve. Komaj se je pojavil, oblečen v belo in s svojim jeklenim križem na prsih, "je bilo takoj razumeti, da se je nekaj le spremenilo". To je čas za bistvene stvari... Vigano' je navedel nekaj anekdot, s pomočjo katerih je obrazložil, da je sveti oče zelo pozoren do ljudi, tudi do teh, ki delajo okrog njega; pa tudi to, da kot papež "ne pripada več sam sebi", zato je svobodni in spontan, nikdar zaskrbljen za svojo varnost.

Veliko pozornost do vsake osebe je kot ključni pojem krščanske misli utrdil že Janez Pavel II. Spominjamo se ga kot mladega in fizično krepkega papeža, "Božjega atleta", ki je s škofsko palico v roki spodbujal množice, naj na stečaj odprejo srce Kristusu. V rojstni Poljski, sredi močnih nasprotij, se je prekalil; tudi po izvolitvi se je moral še veliko boriti, saj je sprejel tudi odločitve v nasprotju s prevladujočim mnenjem državnega tajništva. Ker se je Wojtyła "bo-

G. Sinuhe Marotta in g. Dario Vigano' (foto dpd)

hovitov. "Znal je biti zelo pogumen in odločen", pa čeprav so mediji to včasih prikrivali. Lik papeža Ratzingerja je Vigano' v filmski govorici prikazal z nekajminutnim posnetkom iz Bressonovega *Dnevnika podeželskega župnika* (1951). Nemški papež je bil namreč prepričan, da je duhovništvo ogromen dar ne le za Cerkev, temveč za vse človeštvo. Frančišek - po Benediktu - konec koncev ne predstavlja posebne novosti, seveda če izvzamemo njegov slog, ki je že zaradi izvornega okolja zelo različni; glede vsebin pa povsem nadaljuje njegovo delo, je zatrnil Vigano'. V svojem zadnjem javnem govoru, dva dni po napovedi o svojem odstopu, na pepelnično sredo lani, je Ratzinger poudaril, da so mnogi pripravljene si pretrgati oblačila - seveda za grehe drugih (!) -, le maloštevilni pa so dovoljni za to, da se jim spreobrne srce. In Frančišek je kaj kmalu posegel

prikazal z nekajminutnim posnetkom Sorrentinovega filma *La grande bellezza*, ki je nedavno zmagal oskarja.

Tudi na Lampedusi je Frančišek izrekel posebno močne besede, ko je dejal, da smo izgubili občutek za bratsko odgovornost. Postali smo hinavci kot duhovnik in levit, o katerih Jezus govori v priliki o usmiljenem Samarijancu: gledamo napol mrtvega brata ob cesti in mirno gremo svojo pot. Kultura blagostanja, ki nas sili, da razmišljamo samo o sebi, nas dela neobčutljive za potrebe in klice drugih. Živimo v milnih mehurčkih, ki so tudi lepi, a so le utvara nepamembnega in začasnega, ki vodi v ravnodušnost do drugih, v "globalizacijo ravnodušnosti". Navadili smo se na trpljenje drugih, na to, da se nas ne dotakne in nas ne zanima, saj ni naš problem... Ta vidik papežev misli je Vigano' podkrepil z odlomkom iz filma Ermanina *Olmija Il villaggio di cartone* (2011): ta pripoveduje o starem župniku, ki je v izpraznjeni in neuporabljeni stari cerkvi sprejel nezakonite pribežnike in tako v bratskem duhu konkretno zaživel svojo vero.

Mnogi filmi lahko pomagajo razmišljati o tem, kaj pomeni biti Cerkev v različnih obdobjih, je povzel srečanje rimski gost. Sicer pa "ne obstaja Wojtylova, Ratzingerjeva ali Bergoglioova Cerkev. Obstaja le ena velika Cerkev, Jezusova Cerkev". To je "Božji načrt, ki mu služijo možje, različni po formaciji, kulturi, izkušnji, moči". Vsak prinese svoj mozaični kamenček, kajti Cerkev ni nikakršen upravni odbor, v njej ne obstaja klijentelizem. Papež ni imenovan, ampak izvoljen; gre za duhovno razlikovanje o tem, koga je Bog že prav na tem področju, ko je zahteval, naj si Cerkev sname posvetna oblačila, ko je z jasnimi besedami nastopil ne proti grešnikom, ampak proti pokvarjenemu, ki vidi samo grehe drugih, proti pridigarjem, ki vedno delijo nasvete. Bergoglio je večkrat spregovoril tudi o karizmi in notranji svobodi, o tem, naj bodo duhovniki osvobodjeni osebnih ambicij in ciljev, ki lahko povzročijo veliko škodo Cerkvi. "Karizem je gobavost". Puhlost in pohujšljivost cerkvenih karieristov je Vigano'

izbral za pastirja svoje Cerkve. Najboljši film, ki torej lahko pripoveduje o smislu Cerkve ne glede na konkretne načine in različne čase, v katerih živi, je po Viganovevem mnenju film Wim Wendersa *Nebo nad Berlinom* (1987). "Kino je namreč svetloba in gib, Wendersovi angeli so svetloba in gib, Cerkev - prav tako kot kino in angeli - je svetloba in gib". Svetloba sveti in prižge srce; ko je luč, se bolje vidijo tudi zlo in sence. Samo v izkušnji trpljenja v Jezusovi Cerkvi lahko odkrijemo svoje krhkosti, grehe, rane in poraze. Cerkev pa je tudi gib, saj "se giblje med vprašanji, tesnobami, željami, načrti človekovega srca in pa Božjim ušesom". Na tej poti vodi človekovo srce do Božjega ušesa in sprejme to, kar Bog Šepeta, da bi postalo to, kar Cerkev pravi, pričuje in razglša kot pot za človeka, kjer bo lahko našel usmiljenje, resnico, mir in tolažbo.

O Vatikanskem televizijskem središču (CTV) je Vigano' na koncu povedal, da je produkcijsko središče suverene države in je zato lastnik vseh podob. Njegova ekipa ima več stikov s papežem kot državni tajnik, saj ga spremlja od jutranje maše ob 7. uri v kapeli Doma sv. Marte dalje ter nato med vsemi formalnimi in neformalnimi srečanji. Na vprašanje nadškofa msgr. Redaellija o tem, ali je Frančišek res tako spontan, kot se zdi, je direktor CTV dejal, da je prav tak. "Spremljati papeža Benedikta je bilo lahko: točno smo vedeli, kaj se bo zgodilo minuto kasneje. S papežem Frančiškom ni prav tako"... Po svoje je "razorožujoče preprosto", saj "ni izreden človek, ampak normalen. In prav zaradi te normalnosti se nam zdi izreden". / DD

foto dpd

jih je Vigano' povzel iz apostolske spodbude *Evangelii Gaudium* - Frančišek "tke stavke scenarija za svoj film", saj se zaveda, da Cerkev ni ne politična stranka ne dobro organizirana struktura, da delovanje Cerkve ni odvisno zgolj od naših načrtov. Na platnu je nato predavatelj pokazal nekajminutni napovednik svežega dokumentarca z najlepšimi - in nekaterimi doslej še neobjavljenimi - podobami iz preteklega leta, ki ga je CTV posvetil svetemu očetu ob prvi obletnici njegove izvo-

jeval, da bi človek lahko bil svobodni pri polnem ureditvenju lastne človeškosti, ki se izpolni v odnosu z Bogom", je msgr. Vigano' pokazal pomenljiv posnetek iz filma *Papieluszko* (2009). "Štafetno palico" je nato prevzel Benedikt XVI.; pustil je globoko sled kljub številnim težavam, ki so zaznamovale njegov pontifikat: od odmevov na njegove besede v Regensburgu prek afere Vatileaks, ko so prišli v javnost njegovi zaupni dokumenti, pa vse do vprašanja pedofilijskih du-

Prva izmed letošnjih postnih katehez goriškega nadškofa msgr. Carla Redaellija, ki je v petek, 14. marca, privabila v stolno cerkev res veliko ljudi iz vse Goriške, je bila posvečena nedeljskim

GORICA Prva postna kateheza nadškofa Carla Redaellija

Kdo je kristjan

bogoslužnim berilom, še zlasti evangeliju o spremenjenju na gori. Nadškof je v svojem razmišljanju z naslovom *Kdo je kristjan* poudaril, da obstaja stvarnost, ki je naše oči morda nislo sposobne opaziti, "in vendar še kako obstaja, ki je odločil-

na". Na gori Tabor so imeli učenci milost videti Jezusa onkraj človeških potez, došli so njegovo globoko naravo Božjega Sina. Prav tako lahko mi v cerkvi vidimo Gospoda prisotnega v evharistiji, Marijo, ki moli z nami, svetnike in svetnice, naša zavetnika in vse, ki so bili pred nami in so sedaj živi v občestvu svetih. Lahko vidimo angele, ki varujejo nas, Božje otroke. To smo postali s krstom, z birmo pa smo to vez samo še utrdili. "Kljub vsem šibkostim, krhkostim in grehom smo prešli - seveda po milosti in ne zaradi zaslug - do dostojanstva biti Božji otroci". Ustvarjeni smo bili po Božji podobi, toda z grehom smo to podobenstvo izgubili. S krstom smo potopljeni v Kristusovo smrt in deležni njegovega vsta-

jenja, tako lahko z darom Duha spet dobimo Božjo podobenstvo in "oblečemo Kristusa". Tako postanemo "sveti", kot so se med sabo imenovali člani prvih krščanskih skupnosti. Nadškof je sklenil svojo homilijo z molitvijo, da bi se zavedali Božjega sinovstva, da bi Jezus ozdravil naše rane in grehe, ki brišejo našo podobnost z njim, da bi prisluhnili hrepenju vsega stvarstva, ki pričakuje razodetje slave Božjih otrok. V stolnici so bili na sporedu tudi pričevanja in petje, čas za skupno in osebno molitev; kot že lani, lahko udeleženci tudi

foto dpd

tokrat napišejo na listek svojo molitev, željo ali vprašanje za škofa. Letošnji niz postnih katehez je na poseben način povezan s potjo uvajanja v vero: posebne pozornosti so zato deležni odrasli, ki bodo kmalu prešli zakrament sv. birmе. Prav njim je prejšnji petek nadškof podaril podobo ikone

spremenjenja na gori, prav vsem prisotnim pa lesen križek, ki naj bi ga nosili vsaj za postni čas. Poleg tega je navzočim izročil - kot pred časom že papež Frančišek - še eno "nalogo": izvedeti za datum in kraj lastnega krsta. To je namreč dan, ko smo postali Božji otroci.

foto dpd

Prejeli smo

Ali bodo mnogi prvi zadnji in mnogi zadnji prvi?

Prejšnji teden sem v Primorskem prebral članek "Sporočilo o spravi s skupne maše na Sveti Gori še vedno odmeva", ki se mi zdi vreden širše pozornosti. Da bo bolj jasno, za kaj gre, bom kar prepisal nekaj vrstic iz članka... "Pred dvema letoma ob dnevu spomina na mrtve smo imeli tradicionalno slovesnost v spominskem parku na Trnovem. Tedaj je zbrane nagovoril in izrekel blagoslov pater Knavs", se poti do skupne pobude spominja Krpan (predsednik območne Zveze borcev za vrednote NOB Nova Gorica). Nagovor patra je mnogim segel v srce, saj je omenjal tudi partizane in žrtve... "Takrat je padla beseda, da bi nekaj podobnih potez kazalo še narediti. Tako je raslo iz enega v drugo, ljudje so se oglašali, izražali mnenja. Ne da bi si mislili, da smo ne vem kaj premaknili. A če smo v srcih ljudi premaknili kaj malega, je bilo že veliko narejenega", je prepričan Krpan, ki pove tudi, da so o pobudi o maši seznanili vse člane 49

krajevnih borčevskih organizacij od Ročinja do Lipe na Krasu. "Vsi so izrazili soglasje. Samo eden je rekel, da se nam malo meša v glavi, no, sedaj pa mi je ta isti čestital", pristavlja Krpan. Na vpašanje, ali sta pričakovala tak odziv: "Vsak, ki kaj dela, upa, da bo to obrodilo uspeh. Največje priznanje je bilo, da naju je podprl tako širok krog ljudi. Potem stvari kar sledijo. To je za naju največje priznanje, da se ljudje v teh naših vrednotah povezovali, pomiritev, sprave prepoznajo"... Preprostost, krotkost in srčna dobrotu v odgovorih, poleg vsebine odgovorov so mi segle v srce; ugotovitve in razmišljanja patra Knavsja in gospoda Krpana glede odziva članov krajevnih borčevskih organizacij na povabilo k skupni maši lahko rečemo, da so prelovnica pri iskanju sprave med Slovenci. To je preroški načrt, ki hoče, da se vsi srečajo z božjim Usmiljenjem. To moje prepričanje izhaja tudi iz branja dnevnika poljske preroške

svetnice Favstine Kowalske. Naj omenim samo dve od tihko Jezusovih sporočil, ki jih je Favstina zapisala v dnevnik. "S svojim Usmiljenjem sledim grešnikom na vseh njihovih poteh in moje srce se raduje, kadar se vrnejo k Meni. Pozabim na vso grenkobo, ki sem je bil deležen, in sem vesel njih vrnitve". In "Hči moja, napiši, da čim večja je grešnot, tem večja je pravica do mojega Usmiljenja, in spodbujaj vse duše, naj zaupajo v neizmerno globoko mojega Usmiljenja, ker želim rešiti vse. Izvir mojega Usmiljenja je odprla sulica na križu za vse duše; ni izvzeta nobena". Če je milost svete maše nekaj premaknila v srcih udeležencev, pa tudi tistih, ki se svete maše niso udeležili, vendar niso bili proti, je to velik dar Sve-tega Duha, ki bi se ga morala Cerkev močno veseliti, ker prvi in glavni namen obstoja Cerkve je večno zveličanje duš, kajti večna smrt je nekaj strašnega. Vse drugo pride potem.

Žal, pa tega veselja ni bilo, kot sta ugotovila tudi župnik Kodelja "... Nekateri ne morejo pozabiti strahot, ki so se dogajale v polpreteklem času..." ter urednik Novega glasa "... pogrešali pa smo predstavnike verskih občin, kar samo priča o stanju duha na Slovenskem..." ko sta komentirala odzive na skupno sveto mašo na Sveti Gori. Zgodilo se je kot v priliki o usmiljenem očetu. Oče objame mlajšega sina, ki se je vrnil, starejši brat pa protestira, vendar oče objame samo mlajšega. Kdaj se bo slovenska verska skupnost zavedala, da ni žalostno samo, da Cerkev ni uspelo ohraniti moralnega kapitala, pridobljenega v hudih povojnih letih, ampak, da je tudi žalostno, da toliko desetletij, in še danes, ni odkritega, zastojnega odpuščanja za storjene krivice. Zato vidimo v cerkvah, tudi v romarskih cerkvah, trudne kristjane, ki v glavnem med sveto mašo sedijo. Seveda temu niso vzrok samo velike vojne in povojne krivice, ampak tudi tiste male, vsakdanje, družinske ali delovne, ki ostanejo neodpuščene. Resen opomin, glede sovražstva in neodpuščanja, je izrekel sveti Gregorij Niški: "Če moliš Oče naš, da bi Bog nekoga kaznoval, ali pa če imaš v srcu sovražstvo, neodpuščanje do nekoga, moliš hudiča, ker je on tvoj oče".

ER

Posvet v organizaciji tednika Voce Isontina V Gorico bo prišlo več kot 180 urednikov katoliških tednikov

V dnevi od 3. do 5. aprila se bo več kot 180 urednikov italijanskih škofijskih tednikov v Gorici udeležilo posveta s trojezičnim naslovom *Europa e confini - Evropa in meje - Europe e confini* ob 100-letnici začetka prve svetovne vojne in 50-letnici škofijskega tednika *Voce Isontina*. Dogodek je v t. i. dvorani škofov goriškega ordinariata - v prisotnosti predsednika Italijanske zveze katoliških tednikov FISC Francesca Zanottija - prejšnji petek predstavil urednik goriškega tednika Mauro Ungaro. Navzoči so bili tudi generalni vikar msgr. Cabass, podpredsednica pokrajinske uprave Černic, župan Romoli, odgovoren za kulturno ko-

misijo FISC Cammoranesi, podpredsednik Fundacije Goriške hranilnice Collini, zastopniki deželne zveze BCC, agencije Turismo FVG, Neposrednih obdelovalcev Coldiretti in ISIG-a. Posvet

se bo začel v četrtek, 3.4. popoldne, v KC Lojze Bratuž z "lectio magistralis" sarajevskega pomožnega škofa Pera Sudarja in zgodovinskimi predavanjem Ivana Portellija. V petek zjutraj bo za

udeležence maša, ki jo bo na Travniku daroval nadškof Redelli, v Kinemaxu bo nato delovno jutro o aktualnih evropskih vprašanjih. Popoldne bo okrogla miza z uglednimi - tudi tujimi - gosti. V soboto zjutraj bo mašo na Kostanjevici daroval murskoboški škof Peter Štumpf, nato bodo člani posveta obiskali Ogled. Vmes bodo imeli priložnost bolje spoznati tudi druge zgodovinske, kulturne in enogastronske značilnosti naših krajev.

foto dpt

Sprehod po cerkveni stavbi (7)

Cerkvena stavba kot vedno stara in vedno nova

Liturgija, torej sveta maša in ostali zakramenti, je sredstvo, po katerem se človek rešuje in odrešuje, saj po svetih obredih deluje Kristus sam. Cerkvena stavba je prostor, v katerem se to dogaja, obenem pa je tudi prostor nenehne Kristusove navzočnosti v Najsvetjšem zakramentu, torej pod podobo kruha, kakor je Gospod sam obljubil: "Jaz sem z vami vse dni do konca sveta" (Mt 28,20). Gre torej za resnično Kristusovo navzočnost, ne le duhovno. Da bi katoliške cerkvene stavbe lahko to resnično navzočnost vsebovale in nanjo kazale, so vselej imele jasno strukturo in identiteto. Če se tej strukturi, obliki in identiteti odpovemo, je to jassen znak, da ne verjamemo več v ti-

sto in tistemu, v kar se je 19. stoletij verjelo. To je znak, da se mora vse prilagoditi, da je treba vse preurediti tako strukturo kot tudi v smislu identitete. Toda, če bi to res veljalo, potem ne moremo govoriti o reformi, temveč o revoluciji. Je cerkvena stavba nekaj posebnega, ali je le ena izmed mnogih podobnih zgradb laične urbanistike? Nekdaj seveda ni bilo tako, saj je cerkvena stavba bila središče celotne urbanistične zasnove kakor tudi civilizacije. Da se o tem prepričamo, lahko vzamemo v roke, denimo, karto središča Milana, pa nam bo to jasno. Že res, da bodo danes naredili vse mogoče, da bi cerkvene stavbe končale čim bolj na rob mestne zasnove, vendar pa je prav zaradi tega pomem-

kupovalna središča, industrijske in obrtne objekte, to še ne pomeni, da morajo od omenjenih objektov prevzeti tudi obliko in strukturo. Cerkevne stavbe tudi ne potrebujejo "demokratizacije", ker je to človeški poskus redefiniranja in preoblikovanja odnosa med verniki, duhovnikom in Bogom. Ta odnos je takšen, kakršen je. Od nekdanji je takšen in človek tega ne more spremeniti, pa naj obrača, kot hoče. Zato se je treba vsem tem spodletelim poskusom odreči, tako glede zunanje strukture cerkvenih stavb kakor tudi glede notranjosti le-teh, ki ji pravimo tudi "sakralni prostor". Zato Schloeder takole končuje svoje razmišljanje: "Izguba arhitektonskega smisla je bila v prejšnjem

stoletju prav uničujoča. Šli smo skozi radikalne spremembe v filozofskem, liturgičnem in arhitekturnem modernizmu. Če se sedaj nahajamo ali ne v postmoderni, to sploh ni bistveno vprašanje za nas. Tisto, kar je za katoličana središčnega pomena, je to, da se sooči z globoko zakramentalnostjo cerkvene stavbe. Po Božji previdnosti se lahko ponovno poslužimo tradicionalnih in tudi razodetih ključnih besed, ki so: telo, svetišče in mesto (civitas). Danes se moramo spet poslužiti teh ključnih besed, kakor moramo tudi najti nove poti, da bi te resničnosti uspešno izrazili v Cerkvah, glede na sedanje okoliščine, v katerih se nahajamo. Na ta način lahko pridemo do takšne arhitekture, ki bo, kakor pravi sv. Avguštin, vselej stara, a hkrati ved-

no nova". Ko spremljamo kardinala Ravasija (tudi še kot duhov-

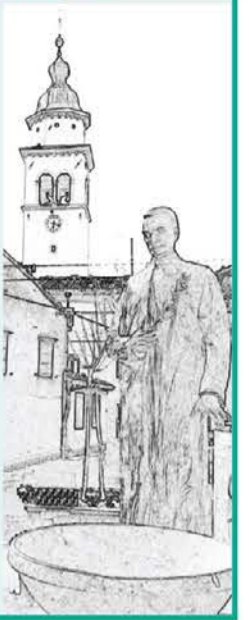

nika in nadškofa) v njegovih nedeljskih televizijskih mislih, ga

nikdar ne vidimo v kaki sodobni "sakralni zgradbi" (danes besede "cerkev" ni več "korektno" uporabljati), ampak vselej v baročnih, romanskih ali gotičnih cerkvah. Vatikanski "kulturni minister" se namreč zaveda, da kulisa za navadnega človeka "s ceste" ni nepomembna. Navadni človek je vajen pač klasične cerkve, pa če bi ga še tako radi prepričali v nasprotno. Če naj bo torej res "Cerkev za ljudi" in "Cerkev za uboge", naj se ti ljudje in ubogi glede tega tudi upoštevajo pri gradnji cerkvenih stavb. Če že toliko za zgled kličemo naše vzhodne krščanske brate bizantskega obreda, potem se po njih zgledujemo tudi glede tega. Andrej Vončina

Simpozij o Filipu Terčelju

Vabljeni na Simpozij o Filipu Terčelju, ki bo potekal v soboto, 22. 3. 2014, v Domu krajanov v Ajdovščini s pričetkom ob 15. uri. Ob 18.30 bo sv. maša v šturski župnijski cerkvi. Sodelujoči: - dr. Primož Krečič, postulator: Biografija Filipa Terčelja in razlogi za začetek postopka za beatifikacijo -Tino Mamič: Terčeljev rodovnik - mag. Renato Podbersič: Filip Terčelj in njegov čas v luči vatikanskih arhivov - dr. France Dolinar, Delovanje Filipa Terčelja v Ljubljani 1934-1946 - dr. Janez Juhant, Terčelj in razmere v krščanskem taboru v Ljubljani - mag. Bogdan Vidmar: Pričevanja o okoliščinah smrti Filipa Terčelja in Franca Krašne na območju Davče in Sorice - Marija Gasser: Vasi pod Ratitovcem pred letom 1945 in po njem.

Popivanje in spolno občevarje Moralni problemi med hrvaško mladino

Na Hrvaškem so lani (2013) imeli zelo odziven referendum o spolni vzgoji v šolah. Program, s katerim je bila seznanjena javnost, ni bil primeren za tiste šolarje, katerim je bil namenjen, zato sta hrvaško cerkveno vodstvo kot tudi velika večina staršev, ki imajo šoloobvezne otroke, temu nasprotovala in referendum se je iztekel v korist le-teh. Zadnje čase pa so se pojavili katastrofalni podatki o mladinskih stranpoteh na Hrvaškem. Začnimo z alkoholom. Anketi, ki je bila opravljena med več kot 100.000 mladimi v evropskih državah, je pokazala, da hrvaški učenci zelo veliko kadijo in tudi uživajo alkohol. Po anketi iz leta 2005, ki je bila izvedena med 15- in 24-letniki na Hrvaškem, je bilo uživanje alkohola deset odstotkov manjše kot pri evropskih vrstnikih. Letošnja (2014) anketa pa je pokazala, da se je pitje alkohola dvignilo kar za 5% nad evropsko povprečje. Alkohol je na Hrvaškem vsaj enkrat pokusilo že 96% mladih med 15. in 24. letom. Večina jih začne piti med 14. in 16. letom. Najnižja ugotovljena starost je bila pri 11 letih. Skrb vzbujajoč je tudi podatek, da 43% mladih pije alkohol od enkrat do trikrat tedensko. Kar 33% od 600 vprašanih pa je izjavilo, da enkrat ali večkrat na teden pije v dveh urah več različnih alkoholnih pijač. To že spada v pretirano opijan-

je! Pri tem popivanju ne prednjači vino, ampak žgane pijače. Pa še to: šolsko ministrstvo je ugotovilo, da vsakega šestega dijaka dan po popivanju ni k pouku. Ob tej raziskavi je bila tudi raziskava o spolnem vedenju med mladimi. Na 155 deklicah je ginekološka raziskava pokazala, da je na Hrvaškem povprečna starost deklic pri vstopanju v spolne odnose 17 let. Največ tistih, ki zbolijo za katero od spolnih bolezni, pa se suče od 15. do 17. leta. Raziskava je tudi pokazala, da so za spolno prenosljive bolezni najbolj dovzetne deklice s slabim učnim uspehom kot tudi tiste, ki izhajajo iz problematičnih družin. Med njimi je zelo veliko takih, ki imajo redne spolne odnose z različnimi partnerji. Pa še dve ugotovitvi: veroučitelj na eni od srednjih šol v Zagrebu je ob tej anketi povedal: "Glede pijače bi se strinjal, se pa ne glede spolnosti. Tu se pretirava!" Veroučitelj iz Splita pa poudarja: "Z anketo se popolnoma strinjam in si upam trditi, da je glede spolnosti odstopek višji!" Vse te ugotovitve nekaterim ponovno odpirajo vprašanja spolne vzgoje po hrvaških šolah. Po drugi strani pa ima Hrvaška redni verski pouk v vseh šolah, kjer se lahko šolarji neobremenjujoče srečujejo tudi z vsemi temi problemi. Vseka-kor tema, ki je ne smemo zanemariti tudi pri naši mladini.

Ambrož Kodelja

NATEČAJA ZA ŽUPNIJE “ifeelCUD”

Urad Italijanske škofovske konference C.E.I. za promocijo ekonomske podpore katoliški Cerkvi je razpisal zanimiv natečaj, namenjen župnikom in mladim. **Za župnije je to posebno dragocena priložnost. Vse informacije najdete na portalu www.ifeelcud.it.**

KAJ JE

Je natečaj, namenjen mladim med 18. in 35. letom in župnikom vseh župnij v Italiji.

KAJ SE ZMAGA

Denarni znesek od najmanj 1.000 € do največ 29.500 € za uresničitev projekta družbene koristi, ki bi izboljšal življenje lastne skupnosti.

CILJI

- **sensibilizirati** mlade na temo gospodarske podpore Cerkvi
- **vplesti** jih na aktiven način v nabirko
- **olajšati spoznanje sveta dela** s praktično izkušnjo načrtovanja
- omogočiti v zmagovitih župnijah specifične **družbene cilje**, ki so prišli na dan med predstavljenimi načrti.

KAKO DELUJE

Mladi si zamislijo načrt s specifičnimi značilnostmi **družbene koristi in gospodarskega** razvoja ter tekmujejo, da bi osvojili znesek za njegovo uresničitev.

Mladi, ki želijo sodelovati, morajo:

- organizirati nabirko obrazcev “osem tisočink” (8xmille), priloženih obrazcu CUD, v lastni župniji in jih v zaprti ovojnici oddati na CAF (center za davčno pomoč)
- podrobno predstaviti načrt, ki ga nameravajo uresničiti
- izdelati video posnetek, ki prikazuje ideje, predlagane v projektu. Video ni obvezen, vendar lahko poveča zmagani znesek za 10% in hkrati omogoča udeležbo na tekmovanju za nagrado občinstva: 1.000 € za video, ki na spletu prejme največ glasov.

Višje je število nabranih obrazcev CUD, višja je vsota, ki jo je možno zmagati. Možno je se potegovati za zmago v 5 kategorijah: v vsaki kategoriji zmagaja projekt, ki ga bo imela žirija za **najbolj zaslužnega**, pač v skladu z ocenjevalnimi kriteriji, ki so navedeni na portalu.

KDAJ

- Natečaj traja: od 1. marca 2014 do 30. maja 2014.
- Zmagovalci bodo razglašeni na portalu: 26. junija 2014.
- Projekt je treba uresničiti do 31. januarja 2015.

Urad C.E.I.
za promocijo ekonomske podpore katoliški Cerkvi

Nova Gorica / Avtorski projekt Nevenke Vrančič

Vonj po kraški zemlji in sok žlahtne ljudske modrosti

V letošnji sezoni končuje "uradno" poklicno pot v Slovenskem narodnem gledališču Nova Gorica kar nekaj gledalcev zelo znanih in priljubljenih igralskih obrazov. Pride pač trenutek, ko nastopi čas "počitka" tudi za gledališke umetnike, katerih življenje poteka gotovo drugače kot nam, "navadnim zemljanom". Verjetno jih vsak naštudiran in prikazan dramski lik obogati, a jim tudi gotovo odvzame nekaj življenjske moči, ker poleg svojega življenja "živijo" kopico drugih tujih življenj z različnimi izkušnjami, preizkušnjami in usodami. Gledalci, ki že dolgo let spremljamo umetniško pot teh igralcev, trdno upamo, da jih bomo kot goste še lahko občudovali v kakšni predstavi v naslednjih letih.

Med temi gledališčniki, ki "jemljejo" slovo od SNG Nova Gorica, je tudi igralka Nevenka Vrančič. V SNG oz. v tedanje Primorsko dramsko gledališče je stopila l. 1976 in je torej skoraj štiri desetletja njegova članica. V tem dol-

gem obdobju je natančno, vestno in pretanjeno upodobila vrsto likov. Med njimi naj omenimo vsaj *Lauro v Stekleni menezheriji* (Tennesseeja Williamsa (1976), *Ruženo v Burki* Milana Kundere

(1983), *Dvorno damo in Smrt v Don Kihotu* Mihaila Bulgakova (1984), *Tončko v Idealistu* Fulvia Tomizze (1985), *beziško Jenny v Operi za tri groše* Bertolta Bre-

hta & Kurta Weilla (1985), *Marijo v Rdečih nosovih* Petra Barnes (1986). V letošnji sezoni pa smo jo videli kot *Tretjo senatorko v Timonu Atenskem* W. Shakespeara in Thomasa Middletona.

Večkrat je tudi sooblikovala predstave za otroke, tako je bila *Pravljica in Slavček v Slavčku* H. C. Andersena (1992), *Zvezdica Zaspanka* v istoimenski igri Frana Milčinskega (1994), *maček Slavko v Čiren čaju* Ferija Lainščka (1990), *petelin Jakob Plemeniti v Modrem piščetu* Maje Aduše Vidmar (2005), pa še bi lahko naštevali. V zadnjem času Vrančičeva vodi v prostori SNG Nova Gorica *Gledališke igralnice*, na katerih otroci ob pravljicnih vsebinah spoznavajo gledališke prvine in bogatijo domišljijo ter spoznavajo svet okoli sebe in njegove zakonitosti.

Ze pred leti so jo močno navdušile in pritegnile pripovedi in pravljice iz istrske ljudske zakladnice. Tako je po besedah Marja-

na Tomšiča, zbiratelja pripovedi in pesmi slovenske Istre, ter Nelde Štok Vojska stala svojevrsten gledališki prikaz, ki ga je obogatila s pesmimi, obžarjenimi s sijočim obmorskim soncem, vonjem po solinah, pa tudi s tipičnim istrskim melosom. S takim večerom se je pred novogoriško publiko predstavila že pred časom. Sedaj pa se ji je porodila želja, da bi ta svoj avtorski projekt, z malce drugačnim zvenom, spet ponudila publiku, da bi se tudi s temi drobcenimi ljudskimi dragocenostmi poslovala od svojih gledalcev. Tako je nastal prijetno domač, s sočnim narečjem obarvan, prrsčen večer, ki ga je naslovlila *Mlinček melje zlato zelje s ponaslovom Večer s storijami in zvoki slovenske Istre za male in velike*. Uprizoritev, v naslovu katere *zlato zelje* ne pomeni nič drugega kot potrpljenje, *ki je božja mast, pa gorje temu, ki se z njo maže*, kot pravi slovenski pregovor, je predstavila v petek, 7. marca 2014, v mali dvorani SNG Nova Gorica. K sebi je povabila izvrstna glasbenika, violinista Sava Vrabca in kitarista Dinka Hrabriča, ki sta iz glasbil izvajala istrske melodije in tako na čudovit način spremljala pripovedi, iz katerih je zavel vetrič preteklih časov, ki so bili trdi za slovenske istrske prebivalce, predvsem za žene, ki so podpirale tri vogale hiše (četrtga je mušosel!), a tudi lepi, polni življenjskosti in drobnih, a silno dragocenih modrosti. V težkih plenirjih (košarah), ki so jih nosile na glavah, so iz zakotnih istrskih vasi, katerih zemlja je bila skopa, nosile pridelke v Trst izbiričnim

tržaškimi gospodinjam, da bi pomagale svojim družinam. Tako je v interpretaciji Nevenke Vrančič, ki je poskrbela tudi za pravo scenosko ozračje z zelo preprostim, a učinkovitim prizoriščem - starinska stolica, vezen prt, mlinček za kavo -, ki je gledalca zvalo v preteklo čase, med drugimi liki zelo izrazito zaživela Šavrinka Plavka. Ta si je vsakič, ko je s košaro, pol-

no jajc, na glavi stopala s svojo oslco proti tržaškemu mestu, srčno želela, da bi obogatela. Neka dne je res v strugi potoka našla velik lonc, poln cekinov, a kaj, ko je vse izgubila zaradi svojega "vražjega" jezika, na kar jo je sicer opozorila prijateljica Belka, a ona ni razumela njenega opozorila. Z živahno mimiko, s tenkočutnim oblikovanjem glasu in z zgovornim mimičnim gibom in gestami je živo pričarala Plavko in njeno hrepenenje, veselje, razočaranje in jezo, pa tudi veliko vdanost, ko si je modro in razodno pravila, da je pravzaprav vsako jajce dragoceno kot svetel cekin. Z minimalnim kostumskim preoblikovanjem se je Vrančičeva učinkovito in hudomušno spremenila tudi v Cigana Romea, ki je prelisčil samega vruga, potem ko se je lepo najedel pol njegove

hrustljivo zapečene svinje, in v pogumnega Tinčeta, ki je v začarani hiši, v katero nihče ni hotel vstopiti, mirno kuhal polento in se ni nič bal, ko je iz dimnika po kosih padalo telo, se nato sestavilo v starčka, ki ga je zaradi hvaležnosti, da ga je rešil prekletstva, bogato poplačal s sodom, polnim zlatnikov. Duhovitost in modro razmišljanje preprostih ljudi, ki so se z iznajdljivostjo borili za preživetje, sta se izrisala iz pripovedi Šmarska cesta, ki je pisana kot nalašč za današnje dni, saj privoščljivo ošvrkne "ljubljanke" inženirje, ki niso niti za trohico tako pametni kot istrski osli! Humorne iskricke na račun tašč, ki zmeraj znajo več kot snaha - tudi skuhati mineštro, čeprav prežgano! -, pa nedolžne naivnosti otrok so se

zaiskrile v kratkih pripovedih Mineštra in Zavajon, ki sta izzvali smeh in dvorani. To je bil najlepši dokaz, da so gledalci pozorno spremljali igralkino odrsko izvajanje in bili zadovoljni z njenim izborom besedil, v katerih je res polno duha istrske zemlje in njenih prebivalcev. Zvočno podoba tega večera z rahlim otočnim nadihom po minulih dneh so soustvarjale tudi Kresnice, ženski trio, ki je s triglasnim petjem pesmi - npr. vsem poznano *Naša mama kufa kafe* - v spomin priklical za uho prijetne in spevne ljudske istrske pesmi, ki polnokrvno izžarevajo življenje tedanjih ljudi. V njih pa je tudi jasno razvidna zdrava vdanost sprejeti življenje takšno, kakršno pač je, a se tudi boriti za boljše dni.

Iva Koršič

Izšla Mladika 1/2014

Zanimivi prispevki

Prva številka tržaškega mesečnika Mladika je izšla v prvih marčevskih dneh. Zimsko obarvana platnica spominja sicer na ledeni oklep, ki je uničil gozdove na Notranjskem pred mesecem dni.

Uvodni članek *Izviren glas, ki odklanja dogmatizem* je posvečen letošnjemu Prešernovemu nagradencu Pavletu Merkuju. Napisal ga je tržaški glasbenik, skladatelj in profesor kompozije ter dolgoletni Merkujev prijatelj Fabio Nieder. V zapisu avtor poudarja posebno Merkujevo vlogo v posredovanju med slovensko, nemško in italijansko kulturo v Trstu, ki je od nekdanjega most med različnimi kulturami. Pod črto se v reviji objavlja razmišljanje o demografskem upa-

danju slovenskega prebivalstva. Dialog, strpnost, volja do sodelovanja so po piscu korak v pravo smer za pravilno in pozitivno duhovno držo v slovenski državi.

Med literarnimi prispevki revija objavlja novelo *Mozaike* Anje Mugerli, ki je bila priporočena na 41. literarnem natečaju revije Mladika, sedemnajsti del romana v nadaljevanju *Peta Avenija in smrtne zagate* ter pesmi Irene Žerjal, ki so bile prav tako priporočene na 41. literarnem natečaju revije.

V svojih spominih na življenje v Nemčiji Peter Merku' - spomine po avtorjevi smrti nadaljuje žena Mirella Urdih Merku' - obuja lik zdomskega duhovnika Vilija Steguja, ki je deloval na

Nemškem. Jože Bajzek se spominja svojega osnovnošolskega učitelja. Mojca Polona Vaupotič v članku z naslovom *Slikanje s svetlobo* piše o vitrajih in o njihovi razširjenosti v slovenskih cerkvah. Rozina Švent je avtorica zanimivega članka o dveh pokojnih zdomskih kulturnih delavkah v Avstraliji, Ivanki Sluga Škof in Pavli Gruden.

Revija se končuje z rubriko Antena, ki prinaša najaktualnejše novice iz zamejstva in zdomstva. V mladinski prilogi Rast piše Samantha Gruden o mednarodni delavnici tržaškega mladinskega društva MOSP, na kateri so bili v gosteh predstavniki evropske manjšinske mladinske rganizacije YEN. Nika Čok je pripravila intervju z lektorico slovenskega jezika na tržaški univerzi Rado Lečić in z dvema študentkama slovenistike na isti univerzi. Mojca Petarosa piše o 35-letnici SOMPDP Vesela pomlad z Opčin, ki je ta svoj jubilej praznovala z muzikalom za otroke *Kresniček*. V reviji je še pogovor z mladimi igralci, ki so nastopili v radijski igri Janeza Povšeta *Vsi smo mladi*, in zapis o srečanju Mladih Slovencev iz Italije in Madžarske, ki je v organizaciji skupine Mladi za prihodnost potekal v Žabnicah.

Ščitimo vsako starostno obdobje

Mlade in ostarele.

POMOČ

SPOŠTOVANJE

DOSTOJANSTVO

PRAVICE

Vpiši se v
CISL Pensionati.

Obrni se na nas tudi za ObisM in CUD

KAMPANJA ZA VČLANJEVANJE 2014

www.pensionati.cisl.it

NOVI GLAS ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.eu
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.eu
www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493
PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 67 M 05484 12401 001570069280, SWIFT ali BIC koda: CIVIIT2C, naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Publistar, ul. Treppo 5/B - Videm.
Tel. št. 0039 0432 299664 - Faks 0039 0432 512095 - E-mail info@publistarudine.com

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 18. marca, ob 14. uri.

SSG Premiera: Striček Vanja

Čehov brez Čehova

V letošnjo sezono, naslovljeno *Sledi srca* je Slovensko stalno gledališče uvrstilo tudi delo ruskega pisatelja in dramatika Antona Pavloviča Čehova (1860-1904), enega najpomembnejših predstavnikov ruske književnosti ob koncu 19. stoletja. Kot pravijo literarni zgodovinarji, je Čehov močno vplival na razvoj svetovne dramatike, saj je ustvaril "izvirni tip drame, se odrekel tradicionalnim dramskim postopkom in zapletom ter trdni kompoziciji realistične drame in dramo spremenil v niz rahlo povezanih lirčnih pripovednih in razpoloženskih prizorov". Njegova najljubša tema je brezizhodno življenje ruskih podeželskih izobražencev, ki sanjajo o lepši prihodnosti in hrepenijo se izseliti iz zakotnih krajev v sijajno Moskvo. Take želje z mislijo na večdesetletno garaško delo na posestvu, predvsem v prid egoističnega svaka profesorja, moža umrle sestre, ki se je znova poročil z zelo mlado žensko, se plečejo tudi v srcu strička Vanje, Vojnickega, in njegove nečakinje, profesorjeve hčere Sonje, ki neznansko in nesrečno hrepeni po ljubezni in usiha na podeželju sredi ruskih gozdov. Tisti gledalec, ki je ob programski napovedi SSG pričakoval, da se bo spet lahko zatopil v ta nekdanji ruski svet in močno občutil silo hrepe-

nenja in razbolelost ranjene duše, zazrte v neuresničljive sanje, kar je tako mojstrsko znal ubesediti Čehov, se je bridko motil. Sporočila svetovnih klasikov od antike naprej so tako globoka in pronicljiva, da so enostavno veljavna zmeraj, v vsakem času in družbenopolitični danosti, zato jih ni treba za vsako ceno "posodabljati", čeprav si režiserji skupaj z dramaturgi pač vselej privoščijo kak poseg v tekst. Spremljevalci umetniškega dela naše gledališke hiše smo radovedno čakali na to postavitev Strička Vanje. Upriporitve Čehova pač vselej priključijo pozornost. Že pred premiero je bilo sicer napovedano, da to ne bo "klasični" Čehov, ampak avtorski projekt mladega, 28-letnega pisatelja in režiserja Nejca Gazvode iz Novoga mesta, ki je prejel že kar nekaj nagrad za svoje literarno delo. Njegov filmski prvenec *Izlet* je osvojil pet nagrad Vesne na Festivalu slovenskega filma in veliko nagrado žirije na filmskem festivalu Nashville, pa še druga priznanja. Njegov gle-

dališki avtorski projekt *Divjad* v produkciji Mini teatra je bil uvrščen v tekmovalni spored Tedna slovenske drame. Nedvomno je Gazvoda talentiran ustvarjalec, a to mu še ne daje pravice tako drastično posegati v tekst velikega klasika Čehova.

Zakaj ne bi raje napisal nekaj čisto svojega, ne da bi se naslanjal na motive tako častitljivega dramskega peresa? Morda se bodo o njegovi "predelavi" Strička Vanje zelo pozitivno in pohvalno izrazili poznani in cenjeni gledališki kritiki, ki jim je dano videti na ljubljanskih odrih marsikaj. A, sodeč po

"hladnem", "vljudnostnem" ploskanju premierske publike v petek, 14. marca, v tržaškem Kulturnem domu, predstava ni bila ravno najbolje sprejeta, čeprav se je pod režijo podpisal sam Ivica Buljan, "eden izmed najprodnostnejših režiserjev slovenskega in hrvaškega gledališkega prostora", ob dramaturški pomoči Diane Koloini, umetniške vodje SSG. V zavesti tukajšnjih gledalcev odmeva še zmeraj njegova zelo posrečena in učinkovito izpeljana režijska

njegova asistentka Ajda Primožič, kjer naj bi bili ljudje najbolj "razoroženi" in ranljivi, pa tudi zato, ker se kuhinja in kuhanje zadnje čase pojavljata vsepovsod na televizijskih zaslonih. V tem prostoru se krešejo napeti odnosi protagonistov iz znane drame Čehova, katerim je Gazvoda pridal še kuharja, ki naj bi bil "alter ego" Vojnickega, opustil pa lik stare pestunje. Predstava je predvsem v začetnih prizorih zelo "fragmentarna". Bliskoviti igrani trenutki, podčrtani z zatemnitvijo prizorišča, so kot filmske "sekvence". To "razcefranstvo" je kar težko spremljati in si iz njenih fragmentov ustvariti nekakšno "celotno" podobo. Ta se izrisuje šele proti koncu, ko na prizorišče stopi Serebrjakov v suvereni upodobitvi Vladimirja Jurca, ki s svojo celotno igralsko prisotnostjo, prezenco - kot pravijo sedaj - napolni prostor in "požene dejanje", pri tem se odnosi med protagonistoma se bolj zaostrojo. Zgoščeno dogajanje na odru, tekanje, "ravnanje", kavsanje, strastni "telesni stiki" vseh vrst ..., so sicer pravo nasprotje vzdušja klasičnih postavitev Čehova, ki pač "zahteva" neko vsaj na videz umirjeno, neskončno dolgo pretakanje časa, v katerem se utapljuje želje, upi ... in izgorevajo strasti. Pri tem se kar samo poraja

vprašanje, zakaj novodobni pisci, režiserji itd. lahko svobodno posegajo v dramska besedila in jih po svoje krojijo? Kako bi to sprejeli poslušalci in glasbeni kritiki? Morda bodo znana kritična pearsa to "predelavo" Strička Vanje Nejca Gazvode v režiji Ivica Buljana, za katero je glasbeno spremljavo, usklajeno z ostrimi napetostmi med nastopajočimi liki, zložil Mitja Vrhovnik Smrekar (nekam zvozeno je sicer izzvenela intimno lirčna popevka Il cielo in una stanza znane italijanskega kantavtorja Gina Paolija, ki naj bi dogajanje uokvirila v naš čas) in v kateri nastopajo poleg že imenovane Jurca, Robert Waltl (Vojnicke) kot gost - bolje ga poznamo kot režiserja privlačnih igranih in lutkovnih predstav za otroke v produkciji Mini teatra -, Luka Cimprič (Kuhar), Nikla Petruška Panizon (Sonja), Lara Komar (Jelena Andrejevna), Primož Forte (Astrov), Maja Blagovič (Marija Vasiljevna) Romeo Grebenšek (Teljegin), oblečeni v eklektične kostume Ane Savič Gecan (asistentka kostumografije Sara Smrajc Žnidarčič), skovala v zvezde, morda bo na kakem festivalu prejela priznanje, nagrado, morda bo pritegnila mlajše občinstvo, a tistih zvestih abonentov, na katere bi moralo SSG ciljati in katerim je pravzaprav namenjena abonmajska gledališka sezona, pa gotovo ne bo prepričala.

Iva Koršič

ŽLEBOVI GRIČ

Z vami že 20 let

PROIZVODNJA
IN PRODAJA
KROVSKO
KLEPARSKIH
IZDELKOV

ŽLEBOVI GRIČ d.o.o.

Žnidarčičeva UL. 25 - 5290 ŠEMPETER PRI GORICI - SLOVENIJA
TEL. 00386.53311740 - FAX: 00386.53311741
EMAIL: ZLEBOVI@SIOL.NET - WWW.GRIC-Z.COM

CARNICA ARTE TESSILE
IMBELLINUM

za ljubitelje lepih stvari

33029 villa santina / ud / ul. nazionale 14

tel. št. +39 (0)433 74129 faks +39 (0)433 747529

www.carnica.it